

Tal, hållet vid svenska nykterhets- sällskapets årsmöte, den 20 juni 1853.

Fjellstedt, Nils Peter

54 F Br.

National Library
of Sweden

Tolit
Dern
Nykt
Pul

T a l,

hållet wid

Swenska Nykterhets-Sällskapets Årsmöte,

den 20 Juni 1853,

af

P. Fjellstedt,
Lh. Doctor.

STOCKHOLM.

Tryckt hos C. M. Thimngren, 1853.

101

1887

Smithsonian Institution

June 10 1887

1887

1887

Smithsonian Institution

Älsker Bröderna, frukter Gud, ärer Konungen (1 Pet. 2: 17).

Så lyder en paragraf i den allsmäktige Konungens grundlag. Vilja wi menniskor vara lydige undersåter i Hans rike, så måste nödwändigt alla våra samhällslagar bringas till öfwerensstämmelse med hans oföränderliga lag. De anförda orden af denna lag innehålla en så widt omfattande föreskrift både för det borgerliga lifwet, för det kyrkliga lifwet och för samhällslifwet, att, om all lagstiftning inrättades efter denna grundregel, så skulle både enskild och allmän, både timlig och ewig wälfärd derigenom befrämjas i hela det omfång, som genom någon lag kan åstadkommas. Att vara hedersam mot hwar man och älska bröderna, är en så hög och förträfflig föreskrift för allt sällskapslif och för menniskors inbördes gemenskap med hwarandra, att om denna lag blefwe åtlydd, skulle det i oberäknelig mån befrämja allmänt wälfstånd, frid, förnöjsamhet, trefnad och sällhet i alla lefnadsförhållanden. Det husliga lifwet, umgängeslifwet, alla medborgerliga förhållanden skulle genom denna lags åtljudnad komma i en sön och lyckliggörande jennwigt: ty kärleken är lagens fullbordan, och derigenom måste all egen nytta, allt swel, all orättwisa, allt wäld motarbetas och omintetgöras.

Jemsådra wi denna höga föreskrift med egen nytta hos många af våra medborgare, som tillverka och sprida rusdrycker, hwilka wisat sig på slerfaldiga sätt vara ett gift för kropp och själ, för sedlighet, trohet, heder och ära, så finner en hwar huru ganska wida detta handlingsfätt strider mot den gudomliga lagen: älsker bröderna. Det finnes intet ondt, som werkar så förderligt som rusdrycken, så wäl på det enskilda som på samhällslifwet. Wi weta alla nästan oräkneliga exempel på menniskor, som blifwit förförda genom dryckenskap, till en del redbara, driftiga, arbetsamma, ärliga medborgare, husfäder, som förderawat sig sjelfwe och störtat maka och barn uti elände.

För ett par år sedan sågo wi en fattig hustru med några små barn, wandra hemlös och tigga bröd wid andras dörrar. Hennes man hade warit en flitig arbetare och redligt förbrjft de sina till en tid, men slutligen förfallit i dryckenskapslasten och i ett rus mördat en supbroder. Nu satt mannen i fångelse, om hustrun och barnen fördes process, hwilken församling skulle twingas att försörja dem. Smedlertid woro de tillspillogisna åt tigeriet och alla förbörlser; mig syntes det hade kunnat röra till och med ett tigerhjerta att se denna huswilla försjande moder, som under strida tårar frågade med bruten stämma, tonen gränsande till förtwiflan: Ak! hwart skall jag taga wägen? hwad skall det

blifwa af mina barn? jag måste ju wara på jorden, men hwart jag kommer, jagar man bort mig och mina små!

Så klagade denna ömkansvärda maka och moder. Hon war olycklig, mannen war en mördare, en annan war ihjälslagen, det war en ond bräddödd, och bränvinet war skulden till allt. Men det onda sträckte sig än längre. Dessa barn lärde att tigga. Diggande, wanwärdade barn lära att ljuga, att förställa sig, snatta och stjåla; de uppwäxa i lättja, somliga blifwa skötor, som besökta fattighus och fängelser med en förderfwad afföda; somliga blifwa tjufwar, hammbusar, luredrejare, röfware eller mördare och göra många menniskor olyckliga, föra den allmänna säkerheten och måste förwaras i fängelser eller på fästningar, eller halshuggas, på det de icke må blifwa en öfverhandtagande landsplåga. Till sådant elände uppwäxa nu efter allt utseende i vårt land många tusende barn. Daktadt den nya fattigwårdsstadgan, är tiggeriet både på landet och i städer ganfsa allmänt. Det kan aldrig utrotas, så länge bränwinsfloden strömmar. Dtaliga hus och hyddor äro tillhåll för jemmer och nöd, tråtor och slagsmål, swordom och förbannelser i stället för att wara fridsfulla och trefliga hem, der föräldrar och barn i inbördes kärlek, fromhet, flit och förnöjsamhet, skulle wara glada, lyckliga medlemmar af en kristlig kyrka och en kristlig stat. Mången man är i stället för en kristlig make och en ömsint fader, en plågoande för sitt eget hus och rasar emot sina närmaste anhörige såsom en lössläppt afgrundsande; det är bränwindsdraken som har gjort honom dertill. I alla tidningsblad får man läsa om mord och alla slags styggelser och olyckshändelser, förorsakade genom bränvinet.

Örfarna domare, som undersökt tusentals brottmål, försäkra att i nio tiondedelar af alla brott, som begås i vårt land, är bränwinet alltid med, såsom den medverkande afgrunds kraft, hwilken retar, föröfrer och gifwer mod, att utöfwa det onda. Nio tiondedelar af våra fångar hafwa just genom bränwin blifwit olyckliga, antingen så, att de uppuxit utan rätt uppfostran och utan föräldrawård, eller sjelfwe genom ondt exempel förfallit i dryckenkap och derigenom i andra brott. Vår allmänna fattigföröfrjning, som med hwarje år blifwer mera tryckande, wisar, att förra delen af den rådande fattigdomen är förorsakad genom bränwinet; tusendetals husfäder blifwa ärligen utpantade, utfattige, hemlöse, emedan de genom bränwinet förlorat all idoghet, arbetslust och arbetskraft, förlorat kärleken till maka och barn, förlorat helga och tankkraft — ja förlorat all förmåga att fatta Guds ord och tänka på själens wälfärd, så att de äfwen förspilla sin ewiga salighet. Är icke detta, mina wärdade wänner, en sarsansfull ledja af sammanlänkade olyckor och lidanden, som tillika hwi-

lar tungt öfwer öf alla för någras egenmytta? Är det icke brottsligt att tillverka och sprida de giftdrycker, som äro upphof till så mycket ondt, äfwen om dese tillverkare sjelfwe gjort en lag, enligt hwilken en sådan handtering skall kallas loslig?

Om någon stjäl ifrån mig en penningesumma, så har han gjort ett brott, och kan han gripas och sakfällas, så får han widdännas att både föraktas och straffas såsom tjuf; om en mordbrännare gör mig huswill, så anses det för rätt och tillbörligt, att han skall dönnas och lida straff för sitt brott. Men den skada han derigenom åstadkommer är ringa, i jemförelse med det förderf, som genom bränwinet wällas medmenniskor och öfwerhet. Har en tjuf bestulit mig, har en mordbrännare gjort mig huswill, så kan skadan ersättas snart nog, ty han har dermed icke kunnat borttaga min tankekräft, min arbetslust, min helsa, mitt menniskowärde, min sedlighet, mitt goda namn och rykte, min aktning och det förtröende, jag åtnjuter af medmenniskor. Men hwad göra de, som tillverka och försälja rusdrycker? De fresta andra att falla i en last, som smänningom gör dem förlustige af penningar och egodelar, hus och hem, ända intill kläderna på kroppen. I stället få de ett rusmedel, som från menniskan bortröfwar förståndet, förderfwar hel-san, förstörder hjertat, förhårdar samwetet, borttager känslan för anständighet, dygd och sedlighet, kastar skaror af menniskor in på sjukhusen, andra skaror in på fattighusen, andra skaror in i fängelserna, somliga in i dårhus och — o jag häpnar för att utsäga ordet, skaror af menniskor störtas ned i grafwen, ja otaliga äfwen ned i det bottenlösa ewiga förderfwet, der, enligt den högste Domarens ord, masken icke dör och elden icke stöcknar! Wi låta tåckelset hwila öfwer detta mörka djup; här på denna jorden är oräknelig styggelse förorsakad af bränwinet, så beskaffad att wi kunna skåda den med våra lekamliga ögon.

Se de olyckliga, jemmerliga gestalter, som äro uthungrade, höljda i trasor och orenlighet; se dessa förwillade och förwildade, som måste förwaras inom lås och murar; se dessa olyckliga, som lida otaliga sjukdomar. Wi hafwe just nu hört en beskrifning, som framställer en förtjenstfull och träffande, mörk, men sann tasla af dem, och af de lidanden, som läkarekonsten intyggar vara följder af rusdrycker*). Ett sådant vittnesbörd af den sakkunnige Läka- ren, Herr Professor Zuss, med solklar utförlighet och grundlighet framlagt inför den Swenska allmänheten och inför Europas ögon rusdryckernas mångfaldiga, skadliga och förstörande werkningar på menniskan, både hwad kroppens och själens helsa beträffar, är en förtjenst, som öfwerträffar stora hjeltedater och för hwilken

*) Tal af Friherre G. W. von Düben, Rh. och Ch. Mag.

wi alle stå i förbindelse till den lärde, fördomsfrie och sanningsälskande menniskowännen, som så ädelt framträd mot vårt fosterlands farligaste fiende. — Swarhån wi blicka omkring oss, möta wi sorgliga bewis på denna landsplågas förstörande werknigar. Unglingar, som varit sina föräldrars hopp och glädje, se wi redan tidigt förfallna, somliga i fångelser eller på fästningar, andra på annat sätt en orsak till sorg och grämlse för föräldrar och anhörige. Ett stort antal så wäl äldre som yngre synas o-hjelpligt förlorade. Är det sorgligt att se lemningarna af ett nedbrändt hus, i synnerhet om genom mordbrand ett fredligt familjehem blifwit förwandladt till en askehög, så är det wida sorgligare att se menniskor, lefwande menniskor, skapade till ewig sällhet och herrlighet, förderiwade och lifsom förbrände, liknande ruiner eller askehögar både till kropp och själ. Är det sorgligt att, då himmelens och jordens Herre straffar ett land med miswärt och hungersnöd, se utmagrade menniskor, som knappt kunna röra sina lemmar, barn med halfbrustna ögon och förwisnade ansigten, som för hunger skull icke ens kunna gråta mer, emedan tårelålan är uttorkad, så är det wida sorgligare att i ett land, såsom wårt, af Gud wälsignadt med rikliga tillgångar, se hela trakter omkring stora brännerier liknande wildmarker, der menniskorna lida hunger såsom i öknar, emedan intet bröd är att tillgå, eller är så dyrt, emedan säden blifwit uppbränd, att den fattige arbetarens ringa dagspenning icke förslår till att dermed skaffa nödtorftigt underhåll åt honom sjelf, maka och barn. Hela trakter finnas, der ingen will sälja en skäppa säd åt en fattig, emedan de tycka det wara beswärligt att sälja litet på flera håll; de sälja hellre åt bränwinsbrännaren allt på en gång! På många ställen får den fattige arbetaren hwarken penningar eller säd för sitt arbete, ty detta betalas blott — med bränwin! På många gästgifswaregårdar kan en fattig ofta blott med swärighet, ofta o-möjliggen få köpa bröd, men bränwin så mycket han kan betala.

En fattig fader med sin lilla gose, som war alldeles utmatad af hunger, försökte förgäfwes att få bröd för de få skillingar han hade; "här finnes blott bränwin", blef swaret. Jag wet nu två städer, dit allmogen kommer förgäfwes med penningar i hand för att köpa säd, men måste fara hjälplösa och tröslösa hem, under det i samma städer bränwinslagren äro fyllda med många tusende kaunor. En wän med widsträckt sakkänedom i bruksrörelsen, som sjelf eger ett bruk, har i dessa dagar försäkrat mig, att flera jernbruk stannat, dels emedan arbetsfolket är så förderiwadt af bränwin, att arbetet icke will gå, dels emedan genom bränwinsbränningen priserna på alla födoämnen blifwit så höga, att folket icke kan med bruksrörelsens bestånd underhållas. Så

är vårt land i fara att mera och mera utarmas, ty landbruk och jernhandteringen utgöra landets hushållsaktiga inkomstkällor *). Allmänt klagas öfver den stora svårigheten att kunna få litigt och troget arbets- eller tjenstefolk. Till större delen är det brännvinet, som har förderfwat dem.

En dräng eller underhafswande, som sticlas till qvarn eller marknad, berusar sig, stundom bortstjälas penningar, stundom både häst och last. En skutsgoose är nu istånd att förderfwa sin husbondes häst för en tolfskilling, som han sedan utgifwer på krogen. Öfsaktighet och otukt framkallas genom brännvinet, så att det äfwen är swårt att erhålla anständiga och ärliga pigor. Man kunde genomgå alla möjlige samhällsförhållanden och wisa, huru brännvinet öfwer allt har inträngt såsom en kräftskada, hwilken i vårt land fräter på samhällslifwets själ och hjerta.

Jäte mindre förderfligt werka rusdryckerna på det kyrkliga lifwet. Det är en allmän klagan, att vår kyrka är i förfall, och till en stor del är det brännvinet, som dertill är skulden. Från den högste Konungen hafwe wi det budet: frukter Gud, men rusdrycken lärer menniskan att lika litet frukta Gud som att älska sin nästa. Det är högst beklagligt, men tyvärr sannt, att denna kräftskada har werkat ganska förderfligt äfwen på läroståndet. Jag känner mig djupt betagen af smärta, ja, färdig att nedssunka och gömma mitt ansigte i stoftet af blygsel öfwer embetsbrödder, folkets herdar, kyrkans lärare! Huru är en stor del af detta stånd förnedrad! Ett stort antal äro brännvinsbrännare, andra till och med supare!! Af läroståndet, som skulle med lära och lefwerne wisa folket vägen till himmelen och wara den ewiga samningens och kärlekens målsmän på jorden, äro sålunda många nedssunkna i en last, som gör dem till föremål för begabberi och förbrakt i församlingarne samt oförmögne att rätt skäda sitt dyra och wigtiga kall. En predikan uppläses utan reda och sammanhang, nattwardsgästerna undsä de heliga gäfworna af darrande händer. Ungdomens undervisning wid beredelsen till nattwarden verkställles på några få timmar, och man kan wäl föreställa sig, huru illa det sker af en sådan lärare. Huru långt kärlekens och wid wägarna eljest finnas i mängd icke allenast offentliga krogställen utan äfwen löbnkrogar. Många, som på förmiddagen warit i kyrkan, hålla på krogen sin aftonsång med eder och

*) Sedan detta yttrades har jag haft ett utförligt samtal med en förståndig och erfaren brukspatron från Dalarne, hwilken förfätrade att både han och andra bruksegare snart skulle blifwa nödsakade att nedlägga sin bruksrörelse, om icke snar hjelp mot allt detta onda inträdde. Huru långt kärlekens lösheten kan gå, bewisar det förhållande, att brännvinsbrännare hafwa för brännvin tillbytt sig en betyblig del af den såd, som Konungen sändt till undsättning för de nödlidande i landsorterna, och deraf tillwertat brännwin!!!

svordomar, med spel, tråtor och stundom slagsmål. En högst förderlig, men ty wär i många landsorter allmän ofsed är den, att pigor och andra hafwa brännwin med sig till kyrkan, för att dermed förplåga drängar och grannfolk. Har något Guds ord gjort intryck, så skall det utplånas och bortsköljas med rusdrycken, som strart omflämmer den arma menniskans både tankar och känslor. Säkert är, att i vår kyrka, brännwinsandan wisar sig mångdubbel verk-sammare, än andan och sanningen af det gudomliga ord, som är gifwet till föda för Christi hjord. Så länge ingen kraftig åtgärd widtages, för att bannlysa denna förfärliga fiende, som så mäktigt undergräfwet kyrkan, så är det nästan frugtlöst att tala om andra förbättringar och åtgärder till kyrkans widmätthållande.

Öfwa förderligt, som för kyrkan, är brännwints inflytelse på Staten och på rikets grundfästen. Wår allsmäktige Herre har lärt oss den lagen: ärer Konungen. Guds ord lärer oss, att wi skola ära och lyda wår lagliga öfwerhet. "Swär och en ware öfwerheten, som wäldet hafwer, underdånig; ty ingen öfwerhet är, utan af Gudi; den öfwerhet som är, hon är skickad af Gudi. Derföre, ho sig sätter emot öfwerheten, han sätter sig emot Guds skickelse; men de som sätta sig deremot, de skola få en dom öfwer sig (Rom. 13: 1, 2). Sådant är Christendomens lära om förhållandet mellan öfwerhet och undersäter. Men en alldeles motsatt lärdom är den, som förkunnas och sprides genom rusdryckerna. Det är hufwudsfalligen på källare och krogar, som sådana skrifter läsas, hwilka predika trotsighet mot Guds och werdlig lag, samt sprida misnöje med öfwerheten; det är med berusning, som upplopp och uppror plåga sättas i gång och underhållas. Det är för det mesta rusdryckernas falska ande, som gifwer smörjelsen åt upproriska tal, upproriska tidningsblad, upproriska stämplingar. De berusade draga ej i betänkande att tala med förakt och försmädelse emot konung och öfwerhet, som Gud befallt oss att ära. De som förlorat både Christendom och samwete genom denna förderliga inflytelse, fråga hwarken efter Guds bud eller menlig lag och ordning. Sådant skadliga tänkesätt sprida sig hastigt. "Dndt snack förkränker goda seder". På detta sätt är det som rusdryckerna verka till att borttaga förtroendet och kärleken för konung och öfwerhet hos wårt Swenska folk, som hittills med rätta förtjent beröm för sin laglydnad, sin wördnad och tillgifwenhet för Majestätet. Större delen af wår allmoige har ännu i denna stund den gamla föreställningen, att Konungen kan göra allt hwad han will, och att, om han wille, så kunde han nog befria sitt folk från den största plåga, hwaraf det lider, ja, lider wida mer än man kan omtala. "Om han wille", säga de, "så kunde han nog förbjuda brännwinstbrännarne att taga brödet ur munnen på oss och wåra barn.

Skulle brännvinsbrännarne wäga försöka att derföre fätta sig upp emot honom, så skulle wi alla vara på hans sida och understödjä honom." Så talar folket i sin enfold. Under de många olikheterna i desf sätt att uttrycka sig, är dock grundtonen i desf Flagan alltid densamma. Hur många gånger har jag ej haft tillfälle att wederslägga sådana klagelsjud och anförä att wår menniskoälskande Konung, som är så angelägen om sitt folks bästa, gerna skulle wilja befria landet från denna plåga, om han kunde, att han wid många tillfällen gifwit detta tillkänna, samt att jag sjelf en gång af hans egen mun hört sådana Konungsord som detta: "Öf wårt land behöfwe wi missionsarbete mot bränninet." Men icke på många ställen har sådan öfwerlygelse kunnat görä sig gällande, i synnerhet bland de lägre arbetande klaserna. Då de lida brist och nöd eller andra onda följder af dryckenskapen, så tillräkna de den icke sig sjelfwa och sitt dryckenskapsbegär, utan tycka, att Konungen gifwer dem till spillo för de rikas winningslystnad. Sådana tankar och sådant tal bidraga mer än man tror, att försiwaga öfwerhetens anseende och folkets tillgifwenhet för sin Konung. Skulle wi nu få ett miswärt-år, hwarmed utsigterna synas hota, så uppstår oundwiffligen nöd, emedan våra flesta spannmålsförwård blifwit förstörda i brännvinspannorna. Måhända warder det swårt, att då bibehålla ordning och lugn samt att hindra det uppsretade, ofunniga, och till en del genom rusdrycker förwildade folket från anfall på brännerierna. Många halfförtwiflade menniskor skola då i alla landsorter uppfyllas med bitterhet emot dem, som genom sådens förwandling till brännwin borttagit tillgången på brödd, för den fattiga, hans hustru och barn; det är icke lätt att besalla lydnad och upprätthålla lugn, då mängden plågas af hunger och har för ögonen de redskap, som till allmänt och enskildt förderf i brännwin förwandlat den wälsignelse, Skaparen låtit wärya på marken, till föda för menniskor och kreatur. Mätte den allsmäktige och barmhertige Guden förskona os ifrån en sådan nöd, att somliga, af wårt kära fäderneslands inbyggare, som eljest älska frid och lugn och undersåttlig trohet, låte hänföra sig till wåld och laglöshet!

En af brännvinsets bedröfligaste verkningar är den, att Swenska folket derigenom undergått en beklaganswärd förändring i afseende på själs- och kroppskrafter. Wårten aftager, storleken förminskas hos det uppwärande släktet. Man har ofta i flera landsorter anmärkt, att bewäringsynglingarne med hwarje år blifwa mindre till wårten, och att man måste taga ett betydligt antal, som icke hålla det lagliga målet, emedan antalet eljest skulle blifwa allt för ringa till exercisen. Öf somliga landsorter ser man ynglingarne till förre delen wara små, bleka och klena. Sådana äro afkomlingarna af ett fordom stort och kraftigt hestetfolk, med oförgängeligt beröm både för kroppskraft och mannamod.

för fosterlands kärlek, trohet och ära! Barnen i skolorna och an-
norstädes wisa ofta en duswenhet i kropp och själ, en likgiltighet,
trögghet, slöhet och slapphet, som de fått med sig till werlden; de
wisa, att de äro afföda af en förswagad fader eller moder, och af-
lade i berusning samt förpestade redan i moderlifwet. Somliga
wisa tidigt försträckliga böjelser till det onda, somliga äro nästan
fäniga, somliga hafwa sådan klen och wisnad kropp, att man i
flera hänseenden tvingas till den förfärliga betäckelsen: bränwi-
net håller på att förnedra vårt ädla, kraftiga Swenska folk till
ett släkte af pysslingar, till dwärgmenniskor, som förlorat både
kroppens och själens adel och kunna anses för ett slags halfblod,
emedan bränwinet hos dem inträngt i kött och ädror, i märmg och
ben, i själ och ande! Då fadren är supare, så är blodet i hans
ädror förskämdt af bränwin. Detta förderfwade blod får barnet
med sig i moderlifwet, med sig till werlden, med sig till grafwen,
med sig till domen, der alla blodskulder skola utkräwas. O, mina
älskade landsmän!

O, mitt dyra fädernesland! finnes ingen räddning från den-
na här af olyckor och förderf, som bränwinet alstrat och oupphör-
ligt framkallar!?

Ett riksmöte tillstundar; måtte den barmhertige Gudn höra
de otaliga nödroppen från vårt arma land! måtte Han se till de
eländas jemmer och tårar samt styra så, att wisa och kraftiga åt-
gärder widtagas mot denna härjande landsplåga, som hotar oss
med öfwerhandtagande fattigdom, med allmänt sedeförderf, med
upplopp och samhällets upplösning! Under 1848 års riksdag skref
en af presteståndets utmärktaste riksdagsmän i ett bref på följande
sätt: "Hwad Jonas Janzons motion angår, kan man wist icke
wänta annat, än att en slapp och lösaktig tid skall rygga tillbaka,
för hwarje skarpare lagstadgande emot otuktibrott. Och vår
bränwinsförordning är wäl den olyckligaste lagstiftning i werlden!
Betänktandet härom ligger nu på riksståndens bord och skall fö-
retagas i nästa wecka. Jag ängslas och harmas, så snart jag tän-
ker derpå. Ty ingenting kan wara rysligare än att statsmakter-
na skola reglementera, huru de besitne lagenligt skola utarma och
utsuga de obesitne, — wi skola nu föreskrifwa de wilkor, genom
hwilkas iakttagande jordegaren berättigas att efter all sin förmå-
ga åstadkomma fattigdom, elände och förderf ibland arbetsklaser-
na — att öka proletärerernas antal och utwidga det swalg, som
redan åtskilljer fattigdom och rikedom. När dessa försupna massor
en gång få bögonen böppna och se sin uselhet bredwid frodiga brän-
nare och frögare — kan man då undra om de gripas af commu-
nism? Ditåt förer oss vårt bränwinswäsende! — Man kunde kal-
la lagstiftningen derom för en lagstiftning till kommunismens
framkallande. — Hwärt skall det bära hän med vårt arma brän-
winsland!" Så illa har det gått på den ena riksdagen efter den
andra; den wärste fienden till vårt lands wälfärd har alltid gått

segrande ur striden. Men nu har den högste Konungen låtit utgå ett allmänt varningsrop, som genljuder från alla landsändar. Rikets och menflighetens wänner börja hoppas, att land och folk nu må kunna räddas från sin fiende och frälsas från undergång.

— Den mäktiga varningen från sjelfwa himmelen är: En brännande sol och torra windar, som dag efter dag hålla en eftertryckelig Nykterhetspredikan i alla landsorter. Om än menniskornas hjertan icke wilja höra denna predikan, så måste dock alla se, att den förtorkade jorden, den brända marken, den förtwinade såden både höra och lyda himmelens röst. Den, som af alla dessa tecken icke will förstå den allsmäktiges mening, måste sannerligen wara alldeles förblindad. Mätte sådana förståndiga män och rätta menniskowänner blifwa walde till Ombud wid instundande riksmöte, att denna riksangelägenhet afgöres så, att stenden får en dödsstöbt, och att det onda icke må komma fram i ny gestalt eller i sjelfwa botemedlet smyga sig in under förklädd skepnad! Gud upplyse och lede dem, som skola stifta lag i denna wigtiga sak! Men hwad böra wi göra härwid? Kunna wi göra något, för att motarbeta denna fiende? Först och främst skall hwar och en, som af bönnens ande fått gåsran att bedja, ingen dag försumma att bedja Gud öfverlösa oss ifrån den giftiga ström hwaras lataliga håller på att öfverwämmas, och som redan förorsakat ondtliga menniskors ofärd. Af de offer, som bränwindsdraken slukat, äro de förstörda kropparne i jordens mull; hwar deras själar äro, måste wi lemna derhän. Talrika offer wandra ännu, förderfwade till kropp och själ, såsom lefwande lik ofwanjord, men luta till stoftet och den ewiga natten! Det behöfwes bön och arbete, på det att så många som möjligt måtte blifwa frälsta. Det är också nödwändigt, att så många ibland oss, som hafwa något att skaffa med rusdrycker, antingen såsom husfäder, husmödrar eller tjenare, söka bannlysa bränwinet ifrån våra hus, om det ännu finnes der; ty Guds Ord säger oss: kommer icke wid det orent är. Slutligen är det nödwändigt att hwar och en af oss, så widt tillfälle gifwes, söker inverka på det allmänna tänkesättet, på det bränwinet och rusdrycker i allmänhet må blifwa hatade och supseden utrotad. Till ett sådant bemödande på fullt allwar, äro wi i många asseenden förpligtade. Menniskofärleken ålägger oss det; fosterlandsfärleken förbinder oss dertill; kärlek till konung och öfwerhet bjuder oss det; kärleken till kyrka och samhälle fordrar det; Christendomen, samwetet, förståndet äfka owilkorligen, att wi, hwar på sitt sätt, skola af alla krafter, lagenligt arbeta på detta ondas afhjelpande. Wi bedje i bönen: Fader wår! — inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo! Detta onda borde ingå i wår Titania, då wi bedja Gud om förskoning för andra olyckor och plågor: från bränwindsbränning och superi bewara oss, milde Herre Gud! Lätom oss nu bedja Herren i himmelen frälsa oss och wårt kära fädernesland ifrån den tryckande landsplågan: Högtlofwade Gud, barm-

hertighetens Fader! se i nåd till oss alla! se i nåd till hela vårt folk och till hela vårt kära fosterland och fräls oss ifrån våra argaste synliga fiende! fräls oss ifrån rusdryckernas förhärjande och förödande flod! O Herre! du vill, att vi skola blifwa frälste äfwen ifrån detta onda, som förorsakar så många olyckor, så mycket nöd, så många synder, så många menniskors förderf för tid och ewighet; uträck öfwer oss din barmhertiga frälsarehand och frälsa oss ifrån den stora landsplågan, den tillwärande nöd, hwaruti vi hafwa förbrat oss! O, du Allsmäktige styresman, wärdisgas du styra så, att till vårt insiundande riksmöte ombud må wäljas, som äro samningens, rättwisans, oegennyttans och den verkliga menniskofärlakens tolkare och målsmän, och att en lag må blifwa stiftad, hwarigenom vår fiende, rusdrycken, får ett dödsstyg! Tänk i nåd på de otaliga offer, som lida af detta plågoris och kom snart med din mäktiga hjälp!

Förbärma dig öfwer de många tusende oflyddiga qwimror och barn, som lida under följderna af detta onda, hör deras klagan, se deras tårar, blyna ditt fadershjeria för deras lidanden, fräls dem från deras elände, snaror och frestelse. Tänk i nåd på vår kyrka och församling, och, såsom du lofwat hafwer: "en ande skall blåsa ifrån mitt ansigte och jag skall göra lif;" så wärdigas utgjuta din ande både öfwer lärare och åhörare i vår kyrka, att sam fröhet och gudsfruktan må blifwa rådande, att det onda må utrotas och giftets källa tillstoppas. Wälsigna och bewara vår älsfåde konung och hela konungahuset. Afvänd i nåd den sörsta fara, hwarmed Rikets wälsärd hotas. Himmelske läkare och hjälpare, förbärma dig öfwer dem, som genom rusdryckerna förlorat egodelar, helsa och krafter och till en stor del äfwen tankte, känsla och samwete. O, måtte så många som möjligt af dessa olyckliga komma till besinning och bättring, så att själen blifwer frälst! Förbärma dig öfwer alla de olyckliga, som för brott och synder skull äro smidda i bojer eller inspärrade inom lås och bommar; upplys dem med din andas ljus, att rätt många af dem må blifwa frälste från sina synder och delaktige af Guds barns härliga frihet! Se i nåd till oss alla, himmelske öfwersteprest, och rena oss i ditt förfoningsblod från alla våra synder; förlåt oss alla våra förfummelser, alla öfwerträdelser, fel och brister, all kärlekslöshet mot dig och mot vår nästa; helga oss i din samning, och lägg nu på oss alla din öfwerstepresterliga wälsignande hand. Gif oss nåd att dagligen i bönen mötas wid korset, att wandra i förening på salighetens wäg, och att wi alla må blifwa ewigt för-enade i de rättfärdigas uppståndelse! O Guds lamb, som bort-tager werldens synder, förbärma dig öfwer oss och gif oss din frid och wälsignelse! Dig, högtlofwade, Treenige Gud, wære lof och pris och ära nu och ewiwerliga! Amen.